

Çağdaş Bir Mesleğin Belge-Bilgi Gereksinimi: Peyzaj Mimarlığı

Information Requirements of Landscape Architects

Oya Akkan* - Gaye Çulcuoğlu**

Öz

Konuşmada, peyzaj mimarlarının bilgi edinme konusunda karşılaştıkları sorunlar, hangi bilginin nerede bulunduğunu saptamada karşılaşılan güçlükler, yöneltici rehber kaynakların eksikliği; kütüphane ve bilgi merkezlerinin açık olduğu saatlerin resmi çalışma saatleri ile çakışması ya da bu saatlerin dışında açık olsalar bile fotokopi alınamaması, çevrimiçi yayın taraması yaptırabilmek için doğru anahtar sözcükleri seçmek için bir gömünün olmayışı; konuyla ilgili yeterli sayıda dergi bulunmaması; kitap dışı materyallere erişim ve kopya almada karşılaşılan güçlükler olarak dile getirilmiştir.

Abstract

Text of a speech given on 1 April 1993 during the Library Week. Difficulties faced by landscape architects, who do research work, in access to information have been expressed as lack of guidance on how and where to find information; limited open hours or not being able to take photocopies even if the service is open beyond office hours; lack of a thesaurus for landscape architecture to choose the right terms for an online literature search; insufficiency of the number of periodicals available in the country; lack of copying facilities for non-book materials such as plans, slides, engravings, sound and video cassettes.

Bu çalışma, 1 Nisan 1993 tarihinde, Kütüphane Haftası'nda Türk Kütüphaneciler Derneği Ankara Şubesi'nin düzenlediği konferansta aynı adla sunulmuştur. Ülkemizde kütüphane ve bilgi hizmetleri kullanıcılarının verilen hizmetler konusunda görüşlerini yansıtan bir yazının, bir meslek grubu ölçeğinde de olsa yararlı olacağına inanıyoruz.

Sayın Konuklar,

Sizlerden çok farklı bir meslek dalının, Peyzaj Mimarlığının elemanları olarak karşınızdayız. Bizler Peyzaj Mimarisi Derneğinin vermiş olduğu yetki ile sizlere seslenme fırsatını buluyoruz. Derneğimiz, yaklaşık olarak 1500 kişilik bir meslek grubunu temsil etmektedir ve 550 civarında üyesi vardır. Türkiye'deki peyzaj mimarlarının aşağı-yukarı %15 kadarı ise çeşitli

* Peyzaj mimarı, Yükseköğretim Kurulu İnşaat Bakım Onarım Daire Başkanlığı

** Peyzaj Mimar, Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü.

üniversitelerde, kamu ve özel kurum ve kuruluşlarda araştırmacı olarak çalışmaktadır. Ben ve arkadaşım, öncelikle derneğimizi ve tüm peyzaj mimarlarını, ama özellikle de yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlilik eğitimi gören araştırmacı arkadaşlarımızı temsilen buradayız.

Günümüzde bazı meslekler çok popülerdir. Örneğin; bilgisayar mühendisliği, turizmciilik gibi. Bazı mesleklerin de popülerliğinin yanı sıra, bir ağırlığı vardır. (Tıp, ekonomi, işletmecilik gibi.) Peyzaj Mimarlığı ise, Türkiye için genç bir bilim dalıdır. Önceleri Ziraat Fakültelerinin Bahçe Bitkileri Yetiştirme ve Islahı Bölümlerinde kürsü durumunda iken, ilk kez 1967 yılında bölümün kuruluş kararı alınmış ve Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi bünyesinde 1968 yılında ilk öğrenci kabulü yapılmış ve bunu diğer üniversitelerin bünyelerindeki bölümler izlemiştir. Şu anda Ankara dışında Çukurova, Ege ve Atatürk Üniversitelerinin Ziraat Fakültelerinde, İstanbul ve Karadeniz Teknik Üniversitelerinin Güzel Sanatlar Fakültesindeki bölümlerde meslektaşlarımız yetiştirilmektedir.

Peyzaj Mimarlığı mesleğini sizlere kısaca tanıtmak istiyoruz. Yaygın kanı, ev ve apartman bahçelerinin düzenlemelerini yaptığı yolundadır ve genellikle 'peyzaj' denildiğinde, ressamların çok kullandığı ve sözlükteki anlamı ile 'manzara' akla gelmektedir. Oysa peyzaj, bir görüş çerçevesine girebilen canlı-cansız doğal ve kültürel varlıkların, bir arada oluşturdukları görünüşdür. Bu anlamda üzerinde yaşadığımız yeryüzü, tümüyle bir peyzajdır. Dağların dinamikliği ve heybeti, sahillerin hareketliliği, steplerin dinginliği, uçsuz bucaksız çöller, pek çok renk oyunlarıyla karşımıza çıkarlar. Yeryüzü şekilleri ve yapısı, toprak, su, doğal bitki örtüsü (flora), yaban hayvanları (fauna), iklimsel olaylar gibi doğal peyzaj unsurları, insanın bir yere yerleşme ve bir arada yaşama istemi sonucu köy, şehir ve büyük kentlerin oluşturduğu kültürel peyzaj, insanoğlunun toprakla uğraşısı sonucu oluşan tarımsal peyzajlar, değişik görünüşler ortaya koyarlar. Peyzaj mimarlığı ülkenin bu tip doğal ve kültürel kaynaklarını korumayı hedefleyen, bu konuda alınacak önlemleri saptayan bilim dallarından biridir.

İnsanoğlu, yerleşim alanı kurma ve diğer kullanımları için, doğada önemli yaralanmalara neden olmaktadır. (Örneğin toprak kaybı, doğal bitki örtüsünün ortadan kalkması gibi.) Bu tip yaralar ve bozulmalar, peyzaj çalışmaları ile onarılmakta, yeniden kullanılabilir hale bizler tarafından getirilmektedir.

Özel ev ve apartman bahçeleri, kamuya ait binalar (örneğin bakanlıklar elçilikler, kütüphaneler, üniversiteler, belediyeler gibi), ortak kullanıma yönelik yerleşim yerleri (örneğin siteler, toplu konut alanları gibi), parklar, bulvar ve yollar, kıyılardaki düzenlemeler, spor alanları, çeşitli rekreasyon alanlarının

(örneğin piknik, kamping, otel-motel ve tatil köyleri gibi) düzenlenmesi peyzaj mimarlarının çalışma alanına girmektedir.

Endüstriyel alanların, sanayi kuruluşlarının (fabrika, enerji üretim merkezleri, santraller gibi) çevrelerinde yaptıkları zararların en aza indirilmesi ya da ortadan kaldırılması ve bu alanların yeniden doğaya kazandırılması için çalışan meslek gruplarından biridir.

Büyük karayolları, otopanların güzergahının güzel bir perspektif içerisinde yer almasını sağlamak, otopark, benzinlik ve dinlenme yerlerinin düzenlenmesinin yanısıra erozyona karşı önlemlerin alınması, kumulların stabil hale getirilmesi, doğal-arkeolojik ve tarihi sit alanlarının çevre düzenlemeleri, milli parkların korunabilmesi için araştırmalar yapar, politikalar üretir ve uygular, kontrol eder.

Bölgesel ölçekte imar ve kalkınma, fiziksel planlama faaliyetlerine katılarak, daha iyi bir çevre yaratmak için çalışır.

Bahçe ve peyzaj planlama çalışmalarının uygulanmasında temel gereksinim olan canlı materyalin yani süs bitkilerinin üretimi konusunda çalışmalar yapar.

Bütün bu yönlerden ele alındığında peyzaj mimarlığı; jeoloji, jomorfoloji, toprak bilimi, ekoloji, botanik, klimatoloji, hidrografya, dendroloji, orman bilimi ve arkeoloji gibi pek çok meslekten destek alır. Mimarlık, şehircilik ve bölge planlama ile iç mimari gibi mesleklerin yanısıra, heykeltıraşlık ve mobilya tasarımı gibi sanat dallarıyla işbirliği yapar. Opera, bale, müzik, şiir, edebiyat gibi pek çok sanat dalına da ilham kaynağı olur.

Sonuç olarak bir ev balkonu, terası ya da bahçesi gibi çok küçükten, bölgesel hatta ülkesel boyutlara varan oldukça geniş ölçekli bir çalışma yelpazesi olan peyzaj mimarlığı, tüm karar üretim aşamalarında yer almakta ve uygulama politikalarında belirleyici görevler üstlenmektedir.

Çağı yakalamak zorunda olan böyle bir bilim ve sanat dalında çalışan ve araştırma yapan kişilerin gereksinim duyduğu bilgi ve belgelerin de ne kadar geniş bir çerçeveyi içereceği kuşku götürmez bir gerçektir.

Bu nedenle düzenlemiş olduğunuz Kütüphane Haftası, tarafımızca yeterince bilinmeyen konuları, gereksinimlerimizi ve karşılaştığımız güçlükleri sizlere aktarmak için çok iyi bir fırsat olup, bu olanağı bizlere tanımsız olmanızdan dolayı sizlere teşekkür ediyoruz.

Sizlerden cevap bekleyerek doğru yönlendirilmeyi sağlamak istiyoruz. Kütüphanecilerden çok farklı bir meslek grubu olmamız nedeniyle sizlerle bizim aramızda bir terminoloji (dil) farklılığı var ve biz sizlere elimizden geldiğince ya da dilimizin döndüğünce sizin terminolojinizle seslenmeye çalışacağız. Hatalarımız olursa bağışlanacağımızı umuyoruz.

Teknolojiye bağlı olarak, sizin mesleğinizin terminolojisi de değişiyor. Sizler tarafından bilgi ve belge merkezleri olarak anılan birimleri, bizler kütüphane olarak adlandırdığımız için, konuşmamızın bundan sonraki kısmında geçecek olan merkez ve kütüphane terimleriyle, aynı şeyleri kastetmekteyiz.

Gereksinimlerimizin çok fazla olduğunu daha önce de söylemiştik. Peyzaj mimarlığına hizmet veren kütüphanelerin hangileri olduğunu ve ne tür hizmetler verdiklerini bilemediğimiz gibi, bunlara nasıl ulaşacağımızı da tam olarak bilememekteyiz.

Eğer böyle kütüphaneler varsa, bunlardan en rasyonel şekilde nasıl yararlanırsınız? Amacımız bunu öğrenmek. Çünkü yukarıda sözü edilen dil farklılığı nedeniyle sizlerden talep edeceğimiz belge ve bilgiyi nasıl isteyeceğimizi ve hangi yöntemleri kullanmamız gerektiğini bilmiyoruz. Bu nedenle kütüphaneciler ve peyzaj mimarları arasında bir köprü oluşturulmasının; bizler açısından doğru bilgiye zamanında ve ekonomik olarak ulaşılması, sizin açısından ise vermiş olduğunuz hizmetlerinizin amacına ve yerine ulaşması bakımından, çok olumlu sonuçlar doğuracağına inanıyoruz. Size teklifimiz, derneklerimiz arasında daha sıkı bir ilişki kurulması ve sorunlara dernekler bazında çözüm aranmasıdır. Bunun için elimizden geleni yapacağımızı burada belirtmek istiyoruz.

Şimdi sizlere çok kısa olarak gereksinimlerimizi aktarmak istiyoruz:

Diğer tasarımla ilgili mesleklerde çalışan ve araştırma yapan kişiler gibi biz peyzaj mimarları da, çok yönlü ve çeşitli belge ile doğrudan bilgiye gereksinim duyuyoruz.

Bilginin kendisini veren herhangi bir merkez var mı? Bunu bilmiyoruz. Bu yüzden biz sizlere daha çok belgelerle ilgili aktarımda bulunacağız.

Belge gereksinimimiz çok geniş bir perspektifi içeriyor. Bu bakımdan belgeleri iki yönde ele almak istiyoruz. Birincisi basılı materyal, ikincisi ise görsel-işitsel materyal. Ne şekilde olursa olsun, çok yönlü ve özel bir konu olması nedeniyle, peyzaj mimarlarının çok özel kaynaklara gereksinimi vardır.

Basılı olarak kitaplara, makalelere, dergilere, konferans tebliğlerine,

toplantı tutanaklarına, broşürlere, konumuzla ilgili çıkmış yasa ve kararnamelerin ve ulusal-uluslararası anlaşmaların yer aldığı resmî gazete ve belgelere, basılı plan ve projelere, tablo ve grafiıklere ihtiyacımız var. Görsel ve işitsel olarak dialara, video bant kayıtlarına, filmlere, kaset ve ses bantlarına, radyo ve televizyon kayıtlarına, fotoğraflara, illüstrasyonlara, diyagramlara, skeçlere, gravürlere, kısacası belgesel nitelik taşıyan herşeye gereksinimimiz var.

Yukarıda sözünü ettiğimiz belgelere ulaşmak istediğimizde karşılaştığımız sıkıntıları ve sorunları sizlere aktarırken Türkiye'nin koşullarını, ekonomisini ve istihdam politikalarını göz önünde bulundurmaya özen gösterdik. Ancak yine de bazı şeylerin dile getirilmesinin, hiç söylenmemesinden daha iyi olacağını düşünüyoruz. Gerçekçi olmaya çalışırken, belkide sizlere, zaman zaman ütöpik olabilecek öneriler de sunacağız. Gereksinim duyduğumuz belgelerin kaynağına nasıl ve nerede ulaşırız? Bunu tam olarak bilmiyoruz. Haberdar olduğumuz kütüphanelere gidiyoruz. Kamu kuruluşları, özel kuruluşlar, üniversite kütüphaneleri, kuruluşundan bu yana Yüksek Öğretim Kurulu'na ait Dokümantasyon merkezi ile Millî Kütüphane gibi, beş ayrı statüde çalışan ve özellikleri birbirinden farklı olan kütüphanelerin yanı sıra, üniversitelerin fakülte ve bölümlerin, T.T.K. ve T.D.K. ile İngiliz, Alman, İtalyan, Fransız ve Amerikan Kültür Merkezlerinin, T.M.M.O.B ve buna bağlı meslek odalarının kütüphanelerinden yararlanıyoruz. Bizler bunların bir kısmına bilerek, bir kısmına da olabilir düşüncesiyle başvuruyoruz. Bilmediğimiz pek çok yerin olduğunu sanıyoruz. Sonuç olarak, hem fazla emek, hem de özellikle değerli zamanımızı boşa harcamış oluyoruz.

Kütüphaneleri derli toplu ve sistematik olarak tanıtan bir yayın olup olmadığını bilmiyoruz. En azından varsa bile, başvurduğumuz bazı kütüphanelerde bunu göremedik. Biz kütüphanelere bilgi ve belge için başvuruda bulunduğumuzda, böyle bir kaynak gösterilmediğinden sonuç alamadık.

Kütüphanelerin farklı statülerde olmalarından kaynaklanan sistem farklılıklarından dolayı güçlükler çekiyoruz. Örneğin;

- Kütüphaneleri tanıtan içeriğini belirten broşürler genellikle bulunmuyor.
- Ne tür materyali (görsel ve işitsel mi?, basılı mı?) kapsadıklarına dair belgeler, örneğin broşürler genellikle bulunmuyor.
- Kütüphanelerde verilen fotokopi gibi hizmetler yeterli değil. Örneğin fotokopileri kişiler çektiği için, sıraya girmek ve mesai saatlerine uymak zorunluluğu var. Oysa jeton veya parasıyla otomatik olarak

fotokopi makinaları olsaydı, bu zorlukların azalacağı düşüncesindeyiz. Olabilir mi?

- Planlamaya ve projeye dayalı bir meslek dalı olmamız nedeniyle incelememiz gereken pekçok plan ve projeye gereksinimimiz oluyor ve bu durumda fotokopi geçerliliğini kaybedebiliyor. O halde, ozalit, plan kopya ve renkli fotokopi olanağı tanıyan sistemlerin olması ve bu hizmetlerin daha ekonomik olarak yapılabilmesi, bizleri daha iyi ürünler vermeye ve araştırmaya yönlendirecek olumlu gelişmelerden biri olacaktır düşüncesindeyiz.

Burada bir başka konuya, kaynakların ödünç verilmesine geçmek istiyoruz. Dışarıya materyal ödünç verilmediği için, gerektiğinde bir fotoğraf bile bizim için önemli olabildiğinden, fotoğraf, slayt çektirmek ya da renkli fotokopi aldırarak gerektiğinde, bu konuda zorluklarla karşılaşyoruz. Bir de, yine materyal ödünç verilmediği için, bunlarla çalışma süresi ve kullanılacak materyal sayısındaki kısıtlamalar sonucu, çalışmalarımız verimli olmamaktadır. Örneğin, geriye dönük on yıllık "belli" bir dergi taraması yapamıyoruz. Bunu nasıl yapabiliriz?

Ayrıca, kütüphaneler arasındaki ödünç verme sistemi, daha fonksiyonel olmalıdır. Bu konuda yaşanan olumsuz deneyimler söz konusudur. Bu sistemin iyi işlememesi nedeni ile zaman zaman bizler sorumlu duruma düşüyoruz. Sonuç olarak kütüphaneler ve özellikle üniversite kütüphaneleri arasındaki kaynak alış-verişinin, daha kolay ve etkin bir şekilde yapılmasını, tüm yüksek lisans ve doktora ile sanatta yeterlilik öğrencilerinin bu sistemden yararlanabilme olanaklarının sağlanmasını arzu ediyoruz.

Kütüphanelerin bulunduğu kamu ve özel kurum ve kuruluşların personeli olmayan kişilerin, bilgi ve belge gereksinimlerini karşılayabilmek için, bu kütüphanelerden yararlandırılması konusunda ne yapılabilir? Örneğin okuyucu kartı çıkartılabilir mi?

Bazı kütüphanelerde, indeks ve öz dergileri ile kütüphane katalogları yeterli olmadığı için, zorluklarla karşılaşyoruz. En azından eksik bilgilenmiş oluyoruz.

Bazı kütüphanelerin yeni gelen yayınlarını küçük broşürler halinde düzenli olarak duyduklarını, yaptığımız görüşmelerde öğrenmiş bulunuyoruz (örn: D.P.T., O.D.T.Ü. gibi). Ancak bunlar, görevlilerin açıklamasına göre 'gri yayımlar' olarak adlandırılan yayın türüne girdiklerinden sınıflanamıyorlar ve bunlara ulaşmak pek mümkün olamıyor. Bu konuda ne yapılabilir? Acaba, bunlar için özel bir dosyalama veya sınıflama sistemi getirilerek, bu sorun çözümlenebilir mi? Böylece, yeni yayınlar geldikçe dosyalara işlenip, sisteme

eklenip çıkarılabilir mi? Sonuçta bu tip dosyalar sistematik olarak tüm merkezlere gönderilebilir ve aynı şekilde sınıflandırılması (klasifikasyonu) sağlanabilir, düşüncesindeyiz.

Yurt dışında olduğu gibi, kütüphaneler arasında elektronik bir ağ ne zaman kurulacak? Bu yönde bazı çalışmaların olduğunu dolaylı olarak duyduk. Acaba detaylı bir bilgiyi sizlerden almamız olası mı? Bu konuda; istihdam ve mali sorunların olduğunu biliyoruz. Ancak böyle bir sistem, isteyen herkesin bulunduğu terminallerden merkezlerin içeriğini tarayabilmesini sağlamak ve diğer pekçok konudaki problemleri azaltmak bakımından da gereklidir.

Merkezlerin çalışma saatleri en önemli problemlerden biridir. Hemen hepimiz saat 8.30-17.30 arasında çalışan kişileriz. Mesai saatleri dışında pek çok kütüphane kapalı olup, açık olanlarda da örneğin fotokopi gibi hizmetler verilmemektedir. Dileğimiz, bizde de tıpkı yurt dışında olduğu gibi yirmidört saat açık kütüphanelerin olması ve bunların tam donanımlı olarak hizmet verebilmesi.

Araştırmacı olarak çalışan arkadaşlarımızın, bilgi ve belge gereksinimlerini karşılamak için başvurdukları kütüphanelerde, karşılaştıkları en önemli birkaç probleme değinmekte yarar görüyoruz.

Yakın zamana kadar 27 adet olan üniversitemizin sayısı 54'e ulaştı. Bunlardan Ankara, Ege, Çukurova ve Cumhuriyet Üniversitelerinin Ziraat Fakültelerine, İstanbul Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitelerinin Orman Fakültelerine ve Bilkent Üniversitesinin Güzel Sanatlar Fakültesine bağlı Peyzaj Mimarlığı Bölümleri ile diğer kurumlarda araştırmacı olarak çalışan meslektaşlarımız, peyzaj mimarlığı ile ilgili en son çalışmaları ve gelişmeleri, yeni çıkan ürünleri ve teknikleri, yapılan katkıları vs. yakından izlemek ve araştırmak durumundadırlar. Bunu buldukları üniversitede yapmak ve gereksinimlerini oradan elde etmek en doğal hakları olsa gerektir.

Bir kütüphanede, o kütüphaneden sorumlu olan kişi, bulunduğu görevden ayrıldığında sistemin çökmemesi ve işlevini aynen devam ettirmesi gerekir. (Örneğin bizler O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesine bağlı dokümantasyon merkezinde böyle bir problemle karşılaştık). Düşüncemiz, koşullar ne olursa olsun, görevden ayrılacak olan kişinin ayrılmadan önce yerine bir başkasını yetiştirmesi ve sistemi öğretmesi gerektir.

Araştırmacı olarak çalışan kişiler için çok önemli olan tez ve tez taramaları ile ilgili bazı sorunları da kısaca dile getirmek istiyoruz. Günümüze kadar yapılmış pekçok tez çalışmasının, o üniversitenin sınırları dışına çıktığını pek sanmıyoruz. Ancak, 1987 yılında YÖK Dokümantasyon Merkezi tarafından başlatılan çalışma bu konuda umut verici. YÖK Dokümantasyon Merkezi

bünyesinde, bir 'Tez Başvuru Merkezi' kurulmuş durumda. 1987 yılından beri yapılan tezlerin bu merkezde toplanması amaçlanmış. Tezler, bu merkezde çok çeşitli şekillerde taranabilmektedir. Ancak, bazı tezler burada yoktur. Bundan dokümantasyon merkezi sorumlu tutulamaz. Sorumluluk, üniversite ve enstitülerdedir. Adı geçen merkeze gelen tezlerde, tezin künyesini oluşturacak bilgilerin ve özlerinin eksik olması, araştırmacı açısından olumsuzluklara neden olmaktadır. Oysa, tez içeriğinin özetinin mutlaka olması gerekir. Çünkü araştırmacı, o tezin kendisine yararlı olup olmayacağına ancak özetinden karar verebilir. Bizler bu tip eksikliklerin, Türkiye'de bir tez yazım standardının olmamasından kaynaklandığını düşünüyoruz. Her enstitü ve yüksek okul kendi tez yönetmeliğini çıkarıyor ve böylece her tez farklı biçim ve düzende çıkıyor. Bu da, çok gerekli olmasına karşın, tezlerin ulusal ve uluslararası düzeyde kullanılabilirliğini engelleyici oluyor. Doğal olarak, bu durumdan sizler sorumlu değilsiniz. Ancak, yaptırıcı yönde bir baskı unsuru olmazmısınız?

Gereksinim duyduğumuz belgeler iki ayrı kökene sahiptirler. Yurt içinde bulunanlar ve yurt dışında olanlar. Yurt içindekilere erişmek için, elektronik olarak, bir veritabanı var mı? Eğer varsa ya da bu konuda çalışılıyorsa, ne zaman sonuçlanacak?

Yurt dışındaki belgelere ise, ya indeks ve abstract (öz) tarayarak, ya da uluslararası veri tabanlarından tarama yaptırarak ulaşmaya çalışıyoruz.

İndeks ve öz dergilerinden tarama yaparken; gözle görerek yazar adı, konu başlığı, yayın adı gibi çok yönlü araştırma olanağına sahibiz. Oysa, uluslararası veritabanlarından tarama yaptırmak istediğimizde bazı kısıtlamalarla karşı karşıyayız. Bunlar pahalı sistemler olduklarından, anahtar terimlerimizi doğru seçmek ve stratejimizi doğru iletmek zorundayız. Ancak, bunları yapabilmek için elimizde spesifik olarak peyzaj mimarlığıyla ilgili bir 'thesaurus' yok. Bu yüzden anahtar terimleri, index ve abstract'lardan yada makalelerden yazarların verdiği "keyword"lerden seçiyoruz. Bu ise sağlıklı sonuç vermiyor.

Tarama işlemi, bizlerin bildiği kadarıyla uluslararası düzeyde Yüksek Öğretim Kurulu Dokümantasyon Merkezi ve TÜBİTAK'ta yapılıyor. Başka yerlerde bu işlemin yapılıp yapılmadığını bilmiyoruz. Eğer yapılıyorsa, sizlerin bizi bilgilendirmenizi rica ediyoruz. Taramada anahtar terimler ve thesaurus'larla ilgili isteklerimizi daha önce dile getirmiştik. Tarama işleminin nasıl yapıldığını çok iyi bilmediğimizden, sizlere bu konudaki taleplerimizi doğru iletemiyoruz. Bu nedenle hazırlanmış bir örneğini YÖK'te görmüş olduğumuz 'Tarama Formları Nasıl Doldurulmalı?' adlı 'kullanım klavuzu'nun her üniversite kütüphanesine gönderilmesinin çok yararlı olacağı inancındayız. Çünkü, Ankara içindeki üniversiteler bundan bir şekilde yararlanabilmekteler,

ama diğer illerdeki üniversiteler bunlardan nasıl yararlanırlar?

Diyelim ki, tarama ile ilgili her türlü bilgiyi edinip, formu doldurarak, tarama merkezine başvuruda bulunduk ve bizlere taramayı yapıp bilgisayar çıktısını verdiler. İşte bu noktada çok önemli bir sorun ile karşı karşıyayız: Çıkan kayıtların yani yayınların bibliyografik künyesini okumayı bilmiyor olmamız. Böylece yanlış sonuçlara varabiliyor ve hem sizlere hem de kendimize sıkıntılı saatler yaşatabiliyoruz. Çünkü, istenen taramaların elde edilmesi için yapılan başvuruda, formları yanlış doldurabiliyoruz. Bu konuda sizlerden ve sizlerle birlikte eğitimeilerden bir isteğimiz olacak. O da şu: Uzman kütüphaneciler tarafından üniversitelerde, lisans ama özellikle yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim gören öğrencilere bir araştırmanın metodları ve kütüphaneden yararlanma gibi konularda, pratiğe yönelik ders verilmesi. Biz bunu zorunlu görüyoruz.

Periyodikler konusunda karşılaştığımız sıkıntılardan birisi de, özellikle uluslararası periyodiklerin ulaşılmazlığı. Bu gün Türkiye'de en zengin periyodik koleksiyonu YÖK Dokümantasyon Merkezi'nde bulunuyor. YÖK dahil, pekçok kütüphanede yalnızca bizim mesleğimizle ilgili konu başlığı altında bir periyodik listesine raslayamadık. Kaldı ki, peyzaj mimarlığı eğitimi yapan üniversitelerin kütüphaneleri bile bu konuda yetersiz. Genellikle bizimle ilgili dergiler mimarlık, iç mimari ya da şehircilik başlıkları altında toplanıyorlar ve bazı öyle dergiler var ki içeriğini isminden çıkarmak mümkün olmadığı için, konumuzla ilgili dergileri saptamak olanaksızlaşıyor.

Yukarıda adı geçen başlıklar altındaki periyodik sayısı YÖK Dokümantasyon Merkezi'nde 115 adet olup, bunun peyzajla ilgili olanları 20'yi geçmemektedir. Oysa dünyada yine aynı başlıklar altında ve Ulrichs Periodicals Directory'den yaptığımız taramaya göre 1225 adet periyodik olup, 92 tane de peyzajla doğrudan ilgili olanı vardır.

Bizde süreli yayınlar konusuna göre sınıflandırılırken, acaba konu başlıkları daha spesifik olarak saptanamaz mı? Bu durum kuşkusuz hem sizler hem de bizler için büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

YÖK'te bulunan ve 1986 yılında basılan periyodik kataloğu yetersiz kalmaktadır. Çünkü daha sonraki yıllarda abone olunan periyodikler burada görülmemektedir. Şu anda basılmakta olduğunu öğrendiğimiz yeni kataloğu sabırsızlıkla bekliyoruz.

Periyodik sayısı ile ilgili bilgileri az önce vermiştik. Bu durumda, yapılan taramada çıkan dergilerin hepsine ulaşma olasılığımız yok. Olmayan periyodiklere ve aynı zamanda ülke içinde ve dışında ulaşılmak istenen tüm

kaynaklara nasıl ulaşabiliriz? Ekonomikliği nasıl sağlanır? Üniversite kütüphaneleri bu konuda hizmet veriyorlar mı? Daha doğrusu bu hizmeti vermekle yükümlüler mi? Yani kısacası taramadan çıkan eski tarihli dergilere, kitaplara, Türkiye’de abone olunmayan dergilere nasıl ulaşabiliriz? Bu olmayan periyodiklerin fotokopi veya özet olarak elde edilebilmesi nasıl sağlanır? Bunun bir yolu var ancak pahalı. Daha ekonomik olması sağlanamaz mı? Bazı kütüphaneler, belli bir ücret karşılığı ve belli bir süre için kitap ya da yayınları yurt dışından getirtebiliyorlar. Ama ne yazık ki her kütüphane bu hizmeti vermiyor.

Başta da belirttiğimiz gibi çağdaş ve gelişmekte olan bir meslek dalının elemanları olarak, peyzaj mimarlığı ile ilgili yapılan çalışmalarda gereksinim duyulan belgelere ulaşmakta yaşananları ve bu konudaki düşünce ve isteklerimizi, sizlere Kütüphane Haftasında iletmiş olmaktan mutluluk duyuyoruz. Ayrıca önerilerimize ve eleştirilerimize karşı gösterdiğiniz sabra teşekkür ediyoruz.